

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В статті розглядаються напрями удосконалення формування і реалізації податкового потенціалу територій. Надана рекомендація, щодо класифікації податкових пільг, оцінки ефективності їх надання, що буде слушною для розробки оптимальної системи податкового сприяння. Ключові слова: податки, податкова пільга, агропромислова галузь, система державного регулювання, податкова ставка, податковий потенціал територій.

В статье рассматриваются направления усовершенствования формирования и реализации налогового потенциала территорий. Предоставленная рекомендация, относительно классификации налоговых льгот, оценки эффективности их предоставления, которое будет справедливой для разработки оптимальной системы налогового содействия. Ключевые слова: налоги, налоговая льгота, агропромышленная отрасль, система государственного регулирования, налоговая ставка, налоговый потенциал территории.

This article is about privileges of efficiency of agroindustry regions opportunities tax stimulation. It is proposed the model of integration of tax stimulation in production economic system of agroindustry sphere. Key words: taxes, tax stimulation, agroindustry sphere enterprise taxation, tax opportunities.

Вступ. Пріоритетним напрямом державної політики є формування податкового потенціалу територій завдяки розвитку виробничої діяльності агропромислового комплексу. Проблема раціонального податкового планування з метою створення фінансово-інвестиційних умов для збільшення обсягів податкових надходжень до всіх рівнів бюджету, що набуває виняткової актуальності в період нестабільності економічного розвитку.

Постановка завдання. В статті розглядаються напрями удосконалення формування і реалізації податкового потенціалу територій через систему державного регулювання. Запропоновано класифікацію податкових пільг, оцінку ефективності їх надання, що буде слушною для розробки оптимальної системи податкових пільг.

Вагомий внесок у розробку їх теоретико-прикладних засад здійснила когорта відомих вчених, як В. Андрущенко, О. Василик, В. Вишневський, А. Даниленко, М. Дем'яненко, Т. Єфіменко, Ю. Іванов, А. Крисоватий, П. Лайко, І. Луніна, В. Мельник, П. Мельник, В. Опарін, Ю. Пасічник, Н. Прокопенко, В. Синчак, Л. Тарангул, В. Федосов, Л. Шабліста, С. Юрій та багато інших. В наукових працях зазначених авторів розкрито закономірності застосування податкових пільг через систему державного регулювання.

Результати. Метою вдосконалення діючої системи оподаткування є відповідність змінам економічним, політичним, соціальним і іншим умовам з урахуванням реалізації належних принципів і функцій у механізмах їхнього

обрахунку й сплати, узгодження інтересів платників податків і держави. В зв'язку з цим виникає необхідність у проведенні моніторингу нині чинної системи оподаткування, а також податкових пільг, податкових преференцій і т. ін.

Формуванню оптимальної системи податкових пільг передусе оцінка ступеня їхнього впливу на результати фінансово-господарської діяльності агропромислових підприємств, виконання бюджетів сільських територій, а також визначення кількісних критеріїв їхньої соціальної результативності [1-3]. Така оцінка неможлива без створення відповідного масиву інформації про склад і обсяги діючих пільг, що відповідали б вимогам достатності й доступності зацікавленим учасникам податкового процесу. Нині в податкових органах не вироблено методик формування й аналізу подібних даних, відсутня налагоджена система статистичного обліку таких пільг. Разом з тим моніторинг податкових пільг повинен здійснюватися з погляду їхньої розбивки за цільовими напрямками податкового сприяння та за галузями національного господарства й т. ін.

Облік податкових доходів, що «випадають» ведеться податковими органами лише в розрізі видів податків і зборів, по яких застосовуються податкові пільги, а також з розмежуванням за рівнями бюджетів. Це не дозволяє здійснити якісний аналіз доцільності й фінансових наслідків для платників податків і бюджетів різних рівнів, а також простежити взаємозв'язок і виявити ступінь впливу пільг певної цільової спрямованості на показники соціально-економічного розвитку **адміністративної території**. Для вирішення вище зазначеної проблеми потрібно провести повноцінний моніторинг, при цьому необхідно вибрати єдиний методологічний підхід до класифікації пільг і їхнього аналізу.

Класифікацію пільг можна здійснити за наступними критеріями:

- вид податку або збору, по якому надана пільга;
- рівень бюджету, доходи до якого «випадають» через застосування податкових пільг;
- цільова спрямованість податкового стимулювання (мета: соціальна, загальноекономічна, інвестиційна, упорядкування руху фінансових потоків);
- одержувач податкової пільги (юридична особа, фізична особа, індивідуальний підприємець);
- період подання (коротко-, середньо-, довгостроковий).

Диференційована за різними ознаками класифікація дозволить скласти повний реєстр пільг, на основі якого можливо буде виявити основні тенденції у процесі надання податкових пільг, а отже, і у вітчизняній податковій політиці, її суб'єктів і адміністративних територій. Якісний моніторинг податкових пільг на основі реєстру дозволить виявити й усунути неефективні пільги, підвищити об'єктивність податкового планування і створення агропромислових зон податкового сприяння. Інформація про сукупність діючих пільг, що акумулюється податковими органами, може бути покладена в основу оцінки податкового потенціалу з урахуванням контингенту

податкових надходжень, що «випадають».

Дослідження використання податкових пільг для активізації економічних процесів необхідно проводити в декілька етапів: перш за все здійснюється класифікація податкових пільг за різними ознаками; далі оцінюються суми податкових доходів бюджету, що випадають, у зв'язку з наданням пільг; потім аналізують рівень впливу податкових пільг на величину податкових потенціалів територій, на результати податкового планування; виявляють ефективні і не ефективні податкові пільги; і, нарешті, проводять коректування податкової політики в сфері пільгового оподаткування: розробляються пропозиції стосовно адаптації ефективних заходів податкового пільгування для нівелювання депресивної ситуації в сільськогосподарських регіонах.

Критеріями оцінки ефективності надання податкових пільг, при цьому, повинні бути:

1. Забезпечення економічної зацікавленості господарюючих суб'єктів агропромислового сектору у розширенні пріоритетних для адміністративних територій напрямків сільськогосподарської діяльності й стимулювання участі в реалізації програм соціально-економічного розвитку сільських регіонів.
2. Створення необхідних економічних умов для розвитку інноваційної й інвестиційної діяльності в агропромислових зонах.
3. Надання сприятливих економічних умов для діяльності підприємств, що застосовують працю соціально-незахищених категорій населення.

На території адміністративних осередків доцільне створення міжвідомчої комісії з моніторингу оподаткування доходів фізичних осіб; зі сплати фіксованого сільськогосподарського податку; з моніторингу обчислення й сплати місцевих податків.

Завданнями оперативної діяльності даної комісії виступають:

- моніторинг заборгованості з виплати заробітної плати;
- винесення рішень з погашення заборгованості й контролю за надходженням у бюджет податків;
- розробка проекту заходів відносно реструктуризації заборгованості суб'єктів господарювання.

При вирішенні завдань з моніторингу обчислення й сплати місцевих податків дана комісія підсилює акцент на шляхи вирішення проблем стягнення податків й достатності податкових ресурсів на території адміністративної громади. Особливу увагу варто приділяти податковим правовідносинам, що виникають у сфері землекористування. Комісію варто наділити правом інформування про фізичних і юридичних осіб, які не сплачують податки, не зареєстрували майно або вчинили порушення у процесі оподаткування. Основною метою функціонування комісії є сприяння процесу раціонального використання земельних ділянок, залучення їх у господарський оборот, створення умов для інвестиційної мотивації, збільшенню податкового потенціалу за рахунок ефективного використання

сільськогосподарських угідь. Комісія повноважна здійснювати розгляд законопроектів, пов'язаних з оборотом земель, використанням нерухомого майна. Пріоритетними завданнями діяльності виступають заходи щодо визначення критеріїв ефективності використання майна на території. Це дозволить місцевим органам влади обґрунтовано встановлювати й контролювати виконання прогностичних податкових показників з відповідних платежів [4-10]; з оцінки перспектив і можливостей реалізації земельно-іпотечного кредитування під заставу земель сільськогосподарського призначення; з проведення моніторингу за процесами встановлення прав власності на об'єкти майна фізичних і юридичних осіб.

Склад комісії, що діє при адміністрації повинен бути представлений заступником голови райдержадміністрації з економіки, начальником податкової служби регіону, завідувачем фінансового відділу районної державної адміністрації та, за потребою, представниками інших служб.

Висновок. Аргументуючи вище запропоновані рекомендації, необхідно зазначити, що проблема недостатності закріплених фінансових джерел на рівні суб'єктів адміністративних територій, може бути вирішена, у тому числі, за рахунок раціоналізації діючих податкових механізмів, впровадження аналітичних прийомів і методик прогнозування (планування) податкових надходжень, експертних комісій, що координують хід і результати формування і реалізації податкового потенціалу територій.

Список використаних джерел

1. Дем'яненко С. “Чи потрібне пільгове оподаткування в сільському господарстві України?” / С. Дем'яненко, С. Зоря. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.kiev.ua/Ukraine/RT/RT04_present/RTSummary_2_ukr.pdf
2. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві в умовах вступу України до СОТ [Текст] / В. П. Синчак // Стратегія розвитку і реалізації потенціалу АПК : монографія / [відп. за вип. Ю. С. Цал-Цалко, К. О. Бужимська]. – Житомир : Спілка економістів України, 2008. – С.202–212.
3. Тарангул Л. Л. До теоретичних засад формування регіональної податкової політики [Текст] / Л. Л. Тарангул // Проблеми економіки переходного общества/ [отв. Редакторы : В. М. Грець, Д. С. Львов]. – Запорожье : ГУ «ЗИГМУ», 2004. – С. 344–358.
4. Загородній А. Г. Податкове планування в системі фінансового менеджменту підприємництва [Текст] / А. Г. Загородній, А. В. Єлісєєв // Фінанси України. – 2000. – №8. – С.131–134.
5. Елісєєв А., Подлужный Н. Налоговое планирование. Минимизация налогообложения законными способами [Текст] / А. Елісєєв, Н. Подлужный. – Днепропетровск, 2002. – 221 с.
6. Єлісєєв А. В. Податкове планування як стратегія виживання підприємства в сучасних економічних умовах [Текст] / Єлісєєв А. В. // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів : Вид-во держ. ун-ту „Львівська політехніка”, 1999. – С. 129-134.
7. Єлісєєв А. Податкове планування як стратегія виживання [Текст] / Єлісєєв А. // Податкове планування. – 2000. – №1. – С.4 – 5.
8. Загородній А. Г., Єлісєєв А. В. Податкове планування в системі фінансового менеджменту підприємництва [Текст] / А. Г. Загородній, А. В. Єлісєєв // Фінанси України. –

2000. – №8. – С.131–134.

9. Прокопенко Н. С. Планування і прогнозування податків: проблеми і реалії сьогодення [Текст] / Н. С. Прокопенко // Наукові записки Острозької академії : Серія «Економіка». – 2005. – Вип. 7. – Ч. 1. – С.157–161.

10. Прокопенко Н. С. Принципы модернизации налогового планирования и прогнозирования [Текст] / Н. Прокопенко // Экономическое возрождение России. 2006. – № 1(7) – С. 49 – 52.

11.